УДК 378.147:371.1

Інна Нагрибельна

ORCID iD 0000-0001-6393-3754

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач
кафедри філології, Херсонський державний університет,
вул. Ладичука, буд.16, 73002 м. Херсон, Україна,
N_Inna@i.ua

САМОСТІЙНА РОБОТА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті проаналізовано сутність дистанційного навчання в системі сучасної вищої освіти. Акцентовано увагу на позитивних та негативних ознаках аналізованої технології, виділено ті її переваги, що слід урахувати під час організації самостійної лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах дистанційного навчання. Репрезентовано приклади завдань для самостійного опрацювання з методики навчання української мови у процесі фахової підготовки студентів.

Ключові слова: дистанційне навчання; дистанційна освіта; лінгводидактичні умови; самостійна робота.

Вступ. Інтеграція України у світовий освітній простір, модернізація національної системи освіти у контексті декларації «Про Європейський простір вищої освіти», неможливі без фахівця – суб'єкта особистісного й професійного зростання, який постійно розширює та оновлює предметні галузі фахового спрямування на основі визначення індивідуальних напрямів навчально-пізнавальної та самоосвітньої діяльності. Безперечно, й підготовка майбутніх учителів початкової школи до навчання української мови є важливим складником сучасної системи професійної освіти.

Вимоги сьогодення потребують постановки в центр освітнього процесу конкретної особистості з її потребами самовдосконалення та самореалізації. Сучасна система вищої освіти має в своєму арсеналі потужний засіб для реалізації означених потреб у підготовці конкурентоспроможного фахівця початкової школи. Ідеться про самостійну роботу як вид навчальної діяльності.

Аналіз спеціальних джерел із педагогіки, дидактики, психології, лінгвістики, психолінгвістики та лінгводидактики засвідчує, що проблема самостійної роботи досліджувалася вченими різнопланово, що й дозволило розв'язати низку важливих завдань: визначення наукових засад самостійної роботи (С. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Бондар, В. Буряк, Н. Кічук, В. Козаков та ін.); аналіз психологічної готовності індивіда до самостійної роботи як вищої форми навчальної діяльності дослідження організації самостійної роботи, її структури та форм реалізації (К. Дурай-Новакова, І. Зимня, Г. Костюк, О. Леонтьєв, К. Платонов, С. Рубінштейн, В. Свиридюк, І. Шайдур та ін.); обґрунтування лінгвістичних та лінгводидактичних засад самостійної роботи у професійній підготовці вчителів загалом і початкової школи зокрема (М. Вашуленко, Н. Голуб, О. Горошкіна, І. Дроздо-

ва, К. Климова, Т. Пащенко М. Пентилюк, І. Потапова, Т. Потоцька, М. Починкова, Т. Симоненко, М. Соловейчик, М. Чабайовська та ін.); необхідність підвищення якості самостійного навчання в умовах інформаційного середовища (Н. Бойко, А. Елізаров, М. Солдатенко, О. Шиман, С. Яшанов та ін.).

Дослідниками створено ґрунтовну наукову базу вивчення проблеми самостійної роботи, яка дозволяє розвивати інші перспективні напрями означеного питання. Так у контексті модернізації вишівської освіти набуває значущості проблема впровадження сучасних педагогічних технологій для ефективної організації самостійної роботи майбутніх учителів початкових класів (Нагрибельна І. А., 2015, с.71-72). А вивчення досвіду роботи вітчизняних та зарубіжних вишів дає підстави стверджувати, що потенціал самостійної навчальної діяльності слід використовувати в таких формах роботи, які б сприяли формуванню креативного, мобільного, готового до професійного самоудосконалення та конкурентноспроможного фахівця. До таких форм відносимо дистанційне навчання.

Метою статті є аналіз самостійної роботи майбутніх учителів початкової школи в умовах дистанційного навчання.

Сутнісні особливості дистанційного навчання у виші. З огляду на те, що інформаційне суспільство виробляє велику кількість різноманітної інформації, що надходить до людини із джерел різного ступеня надійності, а тому пошук, критична оцінка, структурування, робота з інформацією – це стратегічні вміння, яким повинні оволодіти майбутні вчителі початкових класів для орієнтації в інформаційному просторі і створенні власного уявлення про довкілля. Нові інформаційні технології впливають і на нашу культуру. Погоджуємося з думкою дослідників (О. Грищенко, О. Копусь), якщо раніше мінімальний рівень культури перед-

бачав як обов'язкові навички читання і письма, то тепер мінімальний рівень культури передбачає як обов'язкові навички прочитання і створення гіпертекстових документів. Сьогоднішня культура все більше стає культурою екрана і все більшу частину серед екранів починають займати монітори персональних комп'ютерів (Грищенко О. А., 2000, с. 43-46; Копусь О. А., 2012).

У зв'язку із цим особливої актуальності набуває необхідність обґрунтування лінгводидактичних засад організації самостійної роботи в умовах дистанційного навчання у вищому педагогічному закладі.

Серед дослідників немає одностайності в розумінні, а відтак і тлумаченні дистанційної освіти. Аналіз і синтез наукових студій з проблем реалізації дистанційного навчання (О. Андреев, О. Копусь, Є. Полат, М. Починкова, А. Соловов та ін.) дає підстави до таких узагальнень: дистанційне навчання є інваріантним у системі просторово-часових координат. Оскільки основу навчального процесу в разі дистанційного навчання становить інтенсивна, цілеспрямована і контрольована самостійна робота студентів, яку вони виконують у зручному для них індивідуальному режимі, то дистанційне навчання має виняткове значення для підвищення і поглиблення знань; дистанційне навчання є найбільш адекватною відповіддю на виклики інформаційного суспільства, оскільки дозволяє швидко реагувати на зміни у виробничих технологіях, а також реалізує принцип синергетичності в освіті, робить систему освіти відкритою (Карамушка Л. М., 2008; Копусь О. А., 2012; Полат Є. С., 1998; Починкова М. М., 2011; Соловов А. В., 2004).

Дистанційне навчання стало одним з найважливіших складників сучасної системи вищої освіти промислово розвинених країн. Найбільш широко дистанційне навчання застосовується в таких країнах, як США, Великобританія, Франція, Іспанія, Китай, Німеччина та ін. Так, у Відкритому університеті Великобританії щорічно навчається більше 20 тис. студентів, у відкритому університеті Хаген (Німеччина) – понад 50 тис. студентів, у INTEC-коледжі Кейптауна за системою дистанційного навчання щорічно навчається більше 68 тис. студентів, у США дистанційне навчання використовують близько 60% університетів (Кухаренко В. М., 2007, с. 12).

З одного боку, це зумовлено бурхливим розвитком інформаційних технологій (комп'ютерна мережа інтернет, глобальне телебачення тощо), з іншого – політикою урядів цих країн у галузі освіти, їхнім прагненням зробити навчання та освіту будь-якого рівня максимально доступними для всіх верств населення.

Предметом вивчення науковців стали переваги й недоліки дистанційного навчання. Д. Чернилевський виділяє такі переваги системи дистанційного навчання: широкомасштабна підготовка, перепідготовка й підвищення кваліфікації фахівців для

кадрового забезпечення конверсійних, освітніх, регіональних та інших державних і суспільних програм; якісно новий рівень академічної мобільності студентів, що надасть їм можливість переходу від однієї освітньої програми до іншої, з одного навчального закладу в інший для продовження освіти, одночасного навчання в різних навчальних закладах, зокрема й закордонних; можливість отримання освіти особами з фізичними вадами, які не мають можливості навчатися за традиційною системою; висока якість освіти за рахунок реалізації комплексних освітніх програм, заснованих на кращих традиціях вітчизняної освіти, міжнародному досвіді використання передових інформаційних технологій; розширення географії вищої школи, вихід на нові ринки освітніх послуг у країні та за кордоном та ін. (Чернилевський Д. В., 2002).

Погоджуємося з думкою дослідників, що при значних перевагах дистанційного навчання воно не позбавлене недоліків, які необхідно враховувати під час розроблення та впровадження дистанційних курсів. В. Кухаренко виділяє такі недоліки дистанційного навчання: 1. Статистично встановлено: 50-80% дистанційних студентів не закінчують навчання; 2. Розвиток дистанційного навчання не встигає за змінами на ринку; 3. Нерідко під час розробки дистанційних курсів перевага віддається новим технологіям, а не методичним аспектам дистанційного навчання; 4. У більшості дистанційних курсів втрачено розуміння відмінності між ученням та навчанням. Цікаве та ефективне навчання викладача запам'ятовується на багато років, він знає, що порадити студентові на кожному кроці засвоєння навчального матеріалу, які навести приклади тощо. Водночас, тексти дистанційних курсів створюють особи, які не мають педагогічного досвіду, а до складу команди розробників не входять професійні викладачі; 5. Утрачається розуміння унікальності сучасних технологій, які сприяють створенню атмосфери співтворчості, колективного інтелекту (Кухаренко В. М. 2007, с.116).

Для нашого дослідження особливо актуальною видається думка М. Починкової, яка пише, що, крім зазначених вище недоліків дистанційного навчання, для дистанційних курсів філологічного спрямування важливим недоліком є обмежена участь у контактному спілкуванні викладача й студента. Загальновідомо, що саме контактне спілкування значною мірою сприяє формуванню мовленнєвої компетентності (Починкова М. М., 2001).

Цілком згодні з думкою, що найбільш актуальним завданням педагогічної науки сьогодення є вдосконалення дидактичної теорії (як системи загальних і принципово важливих орієнтирів, що визначають зміст, методи, форми організації навчання, способи аналізу і корекції його результатів) відповідно до нових освітніх реалій технологічних умов перебігу педагогічного процесу (Карамушка Л. М., 2008).

Теорію дистанційного навчання, що ґрунтується переважно на загально дидактичних принципах, розглядаємо на засадах таких сучасних принципів організації самостійної роботи, як: варіативності форм і змісту навчання, програм, засобів, що забезпечує вільне просування особистості в освітньому просторі з урахуванням персональних запитів майбутніх учителів початкової школи та соціально-економічних умов функціонування освіти; індивідуалізації, що визначає розвиток здібностей особистості до самопізнання, саморегуляції, самоконтролю, самоорганізації, врахування запитів та інтересів кожного у змістовному забезпеченні процесу навчання.

Принципи дистанційного навчання. Аналіз спеціальної літератури дозволяє констатувати, що під час проектування будь-якої педагогічної технології, у тому числі й технологій навчання за дистанційною формою, необхідно спиратися не лише на загальнодидактичні принципи, принципи інформатизації освіти, а й на власне методичні принципи дистанційного навчання, з-поміж яких найефективнішими визначені такі: принцип пріоритетності психолого-педагогічних, соціальних та санітарно-гігієнічних підходів до всіх аспектів дистанційного навчання, яким передбачається, що застосовані в дистанційному навчання інформаційні, телекомунікаційні та інші технології мають відповідати дидактичним моделям навчання, урахувати психологію соціальної особистості та гарантувати відсутність шкоди її здоров'ю; принцип модульного підходу до відбору та конструювання змісту дистанційного навчання, його програмно-методичного забезпечення та організації навчального процесу; принцип формування інформаційного середовища (Web-середовища) відповідно до цілей, завдань та моделей дистанційного навчання. Цей принцип не відкидає можливості свободи пошуку й вибору інформації студентів, водночас припускає наявність в освітньому просторі спеціалізованих Web-сайтів; принцип підготовленості особистості до дистанційного навчання (принцип стартового рівня). Для його ефективності необхідні не тільки відповідні технології та засоби їх забезпечення, а й особистість з достатньо сильною мотивацією до навчання, що володіє певним обсягом і рівнем знань, умінь та навичок. Останнє насамперед стосується вмінь та навичок до самостійної роботи, володіння комп'ютерною та оргтехнікою, засобами зв'язку тощо; принцип активного зворотного зв'язку. Способи реалізації контактів можуть бути різні: особисті зустрічі, використання каналів зв'язку (звичайна та електронна пошти, телефон, факс тощо), зустрічі в інтернеті та ін. (Карамушка Л. М., 2008).

Ми поділяємо думку Є. Полат, що дистанційна освіта як цілісний процес, який органічно поєднує процес навчання, виховання і розвиток особистості, має значну перевагу порівняно з традиційною, зокрема: дистанційна освіта формує глобальний

(національний, регіональний, міський, локальний) принципово новий освітній простір. Створюється постійно дієве, систематизоване та постійно оновлюване джерело якісної освітньої інформації, що міститься у Web-середовищі, на CD-ROM та DVD носіях, в електронних книгах і віртуальних бібліотеках; дистанційна освіта розширює ринок освітніх послуг, знижує поріг доступності до них різних соціальних груп і категорій населення, зменшує розрив щодо якості елітарної та масової освіти. Тим самим створюються умови для практичної реалізації таких принципів освіти в Україні, як доступність освіти для кожного громадянина та рівність умов для реалізації здібностей і талантів особистості та всебічного її розвитку (Полат Є. С., 1998).

Для впровадження дистанційного навчання, вироблення оптимальних підходів до реалізації його в практику нами розроблено алгоритм організації дистанційного навчання. Пропонований алгоритм тлумачимо як відкриту систему дистанційного навчання, що забезпечена web-сервером, містить комплекс навчальних матеріалів і чіткі покрокові рекомендації щодо їх опрацювання.

Самостійна робота у процесі дистанційного навчання курсу «Методика навчання української мови». Задля впровадження алгоритму навчання майбутніх учителів початкових класів засобами дистанційного навчання було запропоновано такі заходи: підготовка тьюторів дистанційного навчання з-поміж студентів; створення на кафедрі осередку дистанційного навчання; програму навчання за дистанційною формою; забезпечення доступу до освітньо-інформаційних ресурсів кафедральним, локальним та індивідуальним користувачам.

Вивчення й узагальнення результатів експерименту впровадження дистанційного навчання як альтернативної форми лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів початкової школи дало змогу дійти низки суттєвих висновків: висока інтерактивність студентів, їхня адаптивність до темпу проходження занять, мобільність і гнучкість у виборі місця, часу й темпу просування в навчанні; можливість створення навчального середовища з яскравим і насиченим інформаційним матеріалом. Наведемо для прикладу одне із завдань. Студентам пропонувалося проаналізувати, використовуючи інтернет-ресурси, навчально-методичну літературу, присвячену розвитку мовлення учнів початкової школи. Під час пошуково-дослідної діяльності студентів було виявлено, що розробленню системи комплексу цікавих інформативних вправ приділено недостатньо уваги, що й спонукало нас разом з ними до розроблення тренувальних вправ і завдань. За дистанційною формою навчання студенти мали змогу надсилати електронною поштою керівникам творчих груп дібрані ними вправи і завдання спрямовані на розвиток діалогічного й монологічного мовлення учнів початкової школи. Керівники творчих груп допрацьовували, рецензу-

вали, вносили корективи і пропонували їх для вдосконалення іншим студентам. Найбільш оригінальні вправи після кількарразового доопрацювання розміщувалися на сайті кафедри.

Як бачимо, завдання такого типу ґрунтуються на усвідомленій аналітико-синтетичній діяльності студентів. Унаслідок виконання таких завдань у майбутнього вчителя початкових класів формуються вміння:

- бачити зміст навчання української мови на рівні чинних програм, підручників, посібників;
- зіставляти зміст навчання альтернативних програм, підручників;
- відбирати навчальний матеріал для конкретного уроку з урахуванням пізнавальних, практичних, загальнопредметних мети й завдань навчання, труднощів засвоєння мовного матеріалу.
- аналізувати дидактичні матеріали з урахуванням їх мовного характеру, тематичної спрямованості;
- добирати дидактичний матеріал для уроків української мови.

Самостійна робота студентів почалася з опрацювання модуля «Орфографія», завдання якого ми визначили таким чином: удосконалення знань студентів з основних орфографічних понять і правил; орфографічних умінь на основі понять; умінь писати слова з орфограмами, що не перевіряються; умінь і потреб користуватися різними видами словників; забезпечення умови навчання орфографії.

Спочатку студенти ознайомилися зі змістовою наповненістю теми, ключовими словами, метою та завданнями вивчення теми, методичними рекомендаціями.

Така побудова орієнтувала студентів у навчальному матеріалі та сприяла його свідомому засвоєнню, активізувала їхню мисленнєву діяльність, підвищувала мотивацію, давала можливість актуалізувати набуті знання.

Наступним кроком стало засвоєння навчального матеріалу теми. Більш активній актуалізації знань сприяли відповіді студентів на запитання перед опрацюванням певного підрозділу. Наведемо приклади таких запитань до теми «Правопис ненаголошених голосних у коренях слів:»

Пригадайте:

1. Які голосні звуки української мови Ви знаєте? Назвіть їх.
2. Що означає поняття «наголошений звук»?
3. Що означає поняття «ненаголошений звук»?

4. Які слова є іншомовними?

5. Що таке корінь слова?

Це дало змогу актуалізувати ключові поняття теми, підготувати студентів до усвідомленого опрацювання навчального матеріалу. З огляду на висновки психологів про внутрішнє охоронне гальмування при довготривалому подразненні кори головного мозку, що знижує сприйняття, матеріал з орфографії представлено дозовано, логічно розбитими частинами, наприклад:

1. Спишіть, орфографічно й пунктуаційно оформивши текст, урахуваючи чергування у-в, і-й.

(У,в)країнські (к,К)арпати це край в.личезної Карпа...кої гірської країни. Це середньо/висотні гори їхні витягнуті з північного заход... на південний схід паралел(л,лл)ьні гірські хр...бти мають а(с,сс)им...тричну будову.

Чорногора Полонинс...кий хр...бет Рахівські гори у(в)ажаються найвищими гірськими ма(с,сс)ивами.

В (У,в)країнських (К,к)арпатах не/має л...довиків (і,й) постійної снігової лінії але в/зимку м...лує око засніж... (н,nn)а панорама гірських краєвидів казковий зимовий ліс пр...сипаний снігом (З підручника).

2. Визначте стиль і тип мовлення тексту, обґрунтуйте свою думку.

3. Затранскрибуйте виділені слова.

4. Доберіть синоніми до слова *краєвид*.

5. Випишіть із тексту спільнокореневі слова, виконайте їх розбір за будовою.

6. Накресліть схему другого речення.

7. Поширте текст описом гірських краєвидів.

Отже, навчання майбутніх учителів початкових класів за допомогою дистанційних засобів має, порівняно з традиційними, низку таких переваг, як особистісна зорієнтованість, масовість за умови збереження індивідуального підходу, економічність, мобільність тощо.

Висновки. Проведені спостереження дають підстави стверджувати, що дистанційне навчання не є антагоністичним до традиційного, позитивно впливає на нього завдяки впровадженню комп'ютерних, інформаційних і телекомунікаційних технологій, воно є однією з рушійних сил подальшого розвитку вітчизняної освіти. Своєю чергою, використання потенціалу самостійної роботи у процесі лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів початкової школи відповідає запитам суспільства щодо формування сучасного фахівця.

Література

1. **Андреев А. А.** Дидактические основы дистанционного обучения в высших учебных заведениях : дисс. ... докт. пед. наук : 13.00.08. – М., 1999. – 452 с.
2. **Голдобин Н. Д.** Особенности маркетинга в организации дистанционного обучения / Н. Д. Голдобин // Дистанционное образование. – 1999. – № 1. – С. 43–46.
3. **Грищенко О. А.** Інноваційні педагогічні технології у підготовці майбутнього вчителя / О. А. Грищенко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць. – Вінниця, 2000. – С. 331–334.

4. **Караман О.В.** формування методологічної компетентності студентів-філологів // Неперервна професійна освіта: теорія і практика, №1-2 (42-43), 2015. – С. 88-92.
5. **Копусь О. А.** Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів-філологів у вищому навчальному закладі : [монографія] / Ольга Антонівна Копусь. – Одеса, 2012. – 429 с.
6. **Кухаренко В. М.** Дистанційне навчання / В. М. Кухаренко // Енциклопедичне видання: Навч.-метод. посіб. – К.: ТОВ Редакція «Комп'ютер», 2007. – 128 с
7. **Нагрибельна І. А.** Удосконалення фахової підготовки майбутнього вчителя початкових класів засобом самостійної роботи. ScienceRise. 2015, no. 3/1 (8), DOI: 10.15587/2313-8416.2015.39174.
8. **Полат Е. С.** Проблемы образования в канун XXI века [Электронный ресурс] / Евгения Семеновна Полат // Интернет-журнал «Эйдос». – 1998. – №7. – Доступный: <http://www.eidos.ru/journal/1998/1111-07.htm>
9. **Поспелова Т.** Методологічні основи державного регулювання у сфері людського розвитку в умовах трансформації людського суспільства // Освітologia, Oświatologia, №4, 2015. – С. 24-28.
10. **Починкова М. М.** Лінгводидактичні умови застосування дистанційного курсу з практикуму української мови у навчанні майбутніх учителів початкових класів [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Починкова Марія Миколаївна ; Херсон. держ. ун-т. - Херсон, 2011. - 215 с.
11. **Соловов А. В.** Мифы и реалии дистанционного обучения / А. В. Соловов // Инновации в образовании. – 2004. – № 2. – С. 82 – 90.
12. **Технологія психологічної підготовки персоналу організацій до роботи в умовах соціально-економічних змін (на матеріалі освітніх організацій):** Навч. посіб. / За наук. ред. Л.М. Карамушки / Людмила Миколаївна Карамушка. – К.: Наук. світ, 2008. – 230 с.
13. **Чернилевский Д. В.** Дидактические технологии в высшей школе: Учеб. пособие для вузов / Дмитрий Владимирович Чернилевский. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 437 с.

САМОСТОЯТЕЛЬНА РАБОТА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МЛАДШЕЙ ШКОЛЫ В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Нагрибельная Инна, кандидат педагогических наук, доцент,
заведующий кафедрой филологии, Херсонский государственный университет,
ул. Ладичука, д.16, 73002 г. Херсон, Украина, N_Inna@i.ua

В статье проанализирована содержательная сторона дистанционного обучения в системе современного высшего образования. Акцентировано внимание как на положительных, так и на отрицательных характеристиках анализируемой технологии, выделено те преимущества дистанционного обучения, которые необходимо учитывать во время организации и проведения самостоятельной работы студентов-будущих учителей младшей школы. Репрезентовано примеры заданий для самостоятельной работы по методике преподавания украинского языка в условиях дистанционного обучения в процессе профессиональной подготовки студентов.

Ключевые слова: дистанционное образование; дистанционное обучение; лингводидактические условия; самостоятельная работа.

INDEPENDENT WORK OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE CONTEXT OF DISTANCE LEARNING

Nahrybelna Inna, Candidate of pedagogic sciences, associate professor, head of the department of philology,
Kherson State University, 16 Ladychuka Street, 73002 Kherson, Ukraine, N_Inna@i.ua

The essence of distance learning in the system of modern higher education is analyzed in the article. The attention is paid to positive and negative aspects of the analyzed technology, its advantages, that should be considered during the organizing independent linguodidactic training of future primary school teachers in distance learning, are distinguished, they are implemented in the following forms which contribute the formation of a creative, mobile, ready for professional self-improvement and competitive specialist. Specific features of work with information are studied, they are strategic skills of future primary school teachers which should be obtained for orientation in the information space and creating their own understanding of the environment. The author details the advantages and disadvantages of distance learning, exploring the scientific achievements of national and foreign pedagogues. Particular attention is paid to the principles of distance Learning: general didactics principles, principles of informatization of education, teaching principles of distance learning. The examples of tasks for independent working

methods of teaching Ukrainian in the professional training of students are represented. The article proves that training of future primary school teachers by means of distant education in comparison with the traditional ones has some advantages, such as personal orientation, large-scale participation while maintaining an individual approach, efficiency, mobility, etc. The article shows that use of the potential of independent work in the linguodidactic training of primary school teachers corresponds the demands of the society and helps to form a modern professional.

Keywords: distance learning; distance education; independent work; linguodidactic conditions.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2016

Прийнято до друку 31.03.2016

УДК 376.5

Ігор Сорокін

ORCID iD 0000-0002-6757-7790

здобувач кафедри управління навчальним закладом
Міжрегіональної академії управління персоналом,
інспектор відділу нагляду і безпеки, Південна виправна
колонія УДПтСУ в Одеській області (№51),
вул. Люстдорфська, б. 9, 65017 м. Одеса, Україна,
olgasorokina.83@mail.ru

ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ШКОЛЯРІВ

У статті розкривається сутність форм інтерактивного навчання, аналізуються особливості впровадження інтерактивних технологій у системі співпраці вчителів-словесників, психологів, соціально-педагогічних працівників до роботи з неповнолітніми з девіантною поведінкою. Особлива увага звернена на процес швидкого реагування для вирішення проблем підлітків з девіантною поведінкою.

Ключові слова: девіантна поведінка; інтерактивні форми роботи; школяр.

Вступ. Співпраця вчителів-словесників з соціально-педагогічними працівниками в процесі роботи з неповнолітніми з девіантною поведінкою має помітне місце в системі педагогічної науки. Особливого значення вона набуває в сучасних умовах надання кваліфікованої соціально-педагогічної підтримки школярам за допомогою інтерактивних форм роботи.

Останнім часом помітне суттєве зростання інтересу до використання новітніх інтерактивних методик у роботі шкільного психолога, словесника, соціального працівника та ін. Цілий ряд науковців (О. Пометун, Л. Пироженко, Г. Сиротенко, С. Сисоева, Н. Онищенко, М. Фіцула, І. Холковська та ін.) націлюють свою увагу на вивчення даної проблеми. Водночас приділено недостатньо уваги використанню інтерактивних форм роботи зі школярами з девіантною поведінкою (Пометун О., Пироженко Л., 2002; Подольська О. М., 2008; Пометун О. І., 2006; Фіцула М. М., Парфанович І. І., 2008; Холковська І. Л., 2007; Ognevuyuk V., Sysoieva S., 2015; Sysoieva S., 2013).

Метою статті є презентувати інтерактивні форми методичної роботи педагога як суб'єкта соціально-педагогічної підтримки неповнолітніх з девіантною поведінкою.

Концепція підготовки майбутніх викладачів.

Участь в ініційованому нами практичному семінарі на тему: «Інтерактивні форми роботи педагога» взяли вчителі-словесники спеціалізованої школи-інтернату. Основними формами роботи практичного семінару є доповіді, презентація проектів, проведення майстер-класу та обговорення проблем спеціальної освіти на засіданні «круглого столу».

Соціально-педагогічна підтримка в загальноосвітньому навчальному закладі здійснюється шляхом надання методичних рекомендацій, які спрямовані на забезпечення психолого-педагогічних умов життєдіяльності учня, сприяють його повноцінному розвитку та соціалізації. Ця підтримка необхідна в ситуаціях, які вимагають попередження або вирішення проблеми девіантної поведінки школяра в процесі його соціалізації.

Мета педагога як суб'єкта соціально-педагогічної підтримки полягає в тому, щоб створити школяру умови для попередження і подолання в процесі життєдіяльності деяких ситуацій, що відокремлюють людину від досягнення соціально та особисто значущого результату, різного роду перешкод (Гилленбранд К., 2007; Фіцула М. М., Парфанович І. І., 2008) (див. Рис. 1).